

Tööstusomandi apellatsioonikomisjoni põhimääruse ja teiste justiitsministri määruste muutmise määruse eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Eelnõuga tehakse justiitsministri 3. jaanuari 2012. a määruses nr 28 „Tööstusomandi apellatsioonikomisjoni põhimäärus“ (edaspidi *apellatsioonikomisjoni põhimäärus*) muudatused, mis on vajalikud 20. veebruaril 2019 Riigikogus vastu võetud ja 19. märtsil 2019 avaldatud kaubamärgiseaduse, tööstusomandi õiguskorralduse aluste seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse (RT I, 19.03.2019, 5) rakendamiseks. Sellega viiakse apellatsioonikomisjoni põhimäärus vastavusse muudatustega tööstusomandi apellatsioonikomisjoni (edaspidi *apellatsioonikomisjon*) ülesehituses, mis jõustuvad 9. septembril 2019.

Alates 2019. aasta 9. septembrist koosneb apellatsioonikomisjon kahest alalisest liikmest ja lahendab kaebusi või avaldusi kolmeliikmelises koosseisus, kaasates konkreetset kaebust või avaldust lahendavasse apellatsioonikomisjoni koosseisu kas ühe või kaks täiendavat liiget, kes on vastava valdkonna asjatundjad. Apellatsioonikomisjoni koosseisu täiendav liige määratakse justiitsministri kinnitatud isikute nimekirjast. Vastavalt tööstusomandi õiguskorralduse aluste seaduse alates 2019. aasta 9. septembrist kehtiva redaktsiooni (edaspidi *TÕAS*) § 40 lg-s 8 ettenähtud volitusnormile kehtestatakse kõnesoleva eelnõuga apellatsioonikomisjoni põhimääruses nõuded apellatsioonikomisjoni koosseisu täiendava liikme määramise aluseks oleva isikute nimekirja koostamisele ja apellatsioonikomisjoni koosseisu täiendava liikme määramise alused. Samuti muudetakse apellatsioonikomisjoni põhimääruse 4. peatükis sätestatud apellatsioonikomisjoni liikmete tasustamise korda. Senise täpse korra asemel kehtestatakse apellatsioonikomisjoni põhimääruses apellatsioonikomisjoni alaliste liikmete ja koosseisu täiendavate liikmete tasustamise põhimõtted. Need põhimõtted arvestavad apellatsioonikomisjoni muutunud ülesehitusega ning lähtuvad eesmärgist tagada apellatsioonikomisjoni alaliste ja koosseisu täiendavate liikmete sõltumatus, kõrge kvalifikatsioon ja õiglane tasustamine.

Lisaks tehakse eelnõuga üksikud täpsustused justiitsministri 3. jaanuari 2012. a määrustes nr 12 „Kaubamärgimäärus“ ja nr 27 „Tööstusdisainilahenduse määrus“, et viia nende määruste preambulid vastavusse määruste sisuga, sh 15. aprillil 2019 jõustunud muudatustega.

1.2. Eelnõu ettevalmistaja

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Justiitsministeeriumi õiguspoliitika osakonna eraõiguse talituse nõunik Gea Lepik (gea.lepik@just.ee). Seletuskirja mõjude analüüsi osa on koostanud Justiitsministeeriumi õiguspoliitika osakonna õigusloome korralduse talituse nõunik Uku-Mats Peedosk (uku-mats.peedosk@just.ee) ja keeleliselt on toimetanud Justiitsministeeriumi õiguspoliitika osakonna õigusloome korralduse talituse toimetaja Mari Koik (mari.koik@just.ee).

1.3. Märkused

Kõnesolev eelnõu on vajalik 20. veebruaril 2019 vastu võetud ja 19. märtsil 2019 avaldatud kaubamärgiseaduse, tööstusomandi õiguskorralduse aluste seaduse ja teiste seaduste muutmise

seaduse (RT I, 19.03.2019, 5) rakendamiseks osas, mis puudutab 2019. aasta 9. septembril jõustuvaid muudatusi TÕAS-is.

Käesolevas seletuskirjas tähistab viide TÕAS-ile seaduse alates 2019. aasta 9. septembrist kehtivat redaktsiooni.

Määrus kehtestatakse TÕAS § 40 lõigete 2 ja 8, kaubamärgiseaduse § 31 lõike 1¹, § 31¹ lõike 2, § 62 lõike 1⁴ ja § 71⁷ lõike 2 ning tööstusdisaini kaitse seaduse § 87³ lõike 4 ja § 88 lõike 2 alusel.

Eelnõu on kaudselt seotud Euroopa Liidu õiguse rakendamisega. Sellega rakendatakse seadust, millega viidi Eesti õigus vastavusse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. detsembri 2015. a direktiiviga (EL) 2015/2436 kaubamärke käsitlevate liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise kohta (uuesti sõnastatud). Osaliselt on eelnõu tingitud nimetatud direktiivi ülevõtmisega Eesti õiguskorras tehtud muudatustest. Eelnõu ei ole siiski vajalik Euroopa Liidu õiguse, sh nimetatud direktiivi rakendamiseks.

Eelnõuga muudetakse järgmiseid justiitsministri määruseid:

- 1) 3. jaanuari 2012. a määrus nr 28 „Tööstusomandi apellatsioonikomisjoni põhimäärus“ RT I, 12.04.2019, 5
- 2) 3. jaanuari 2012. a määrus nr 12 „Kaubamärgimäärus“ (edaspidi *kaubamärgimäärus*) RT I, 12.04.2019, 2
- 3) 3. jaanuari 2012. a määrus nr 27 „Tööstusdisainilahenduse määrus“ (edaspidi *tööstusdisainilahenduse määrus*) RT I, 12.04.2019, 4

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb neljast paragrahvist: § 1 – tööstusomandi apellatsioonikomisjoni põhimääruse muudatused; § 2 – kaubamärgimääruse muudatus; § 3 – tööstusdisainilahenduse määruse muudatus; § 4 – määruse jõustumine.

§ 1. Tööstusomandi apellatsioonikomisjoni põhimääruse muutmine

Eelnõu § 1 p-ga 1 muudetakse apellatsioonikomisjoni põhimääruse (edaspidi ka *põhimäärus*) preambulit, täiendades selles viidet TÕAS § 40 lg-le 2 viitega sama paragrahvi lg-le 8. Selle põhjus on see, et eelnõuga, mille kohta käib käesolev seletuskiri, kehtestatakse määruses TÕAS § 40 lg-s 8 sisalduva volitusnormi alusel nõuded apellatsioonikomisjoni koosseisu täiendavate liikmete määramise aluseks oleva nimekirja koostamisele ja apellatsioonikomisjoni koosseisu täiendava liikme määramise alused.

Eelnõu § 1 p-ga 2 täiendatakse põhimäärust §-ga 1¹, mis sätestab apellatsioonikomisjoni funktsiooni ja õigusliku staatuse kooskõlas TÕAS § 38 lg-tega 1 ja 2 ning tööstusomandi eriseadustes sätestatuga. Lisatav norm ei oma seega iseseisvat regulatiivset toimet. Ka enne 15. aprilli 2019 kehtinud põhimääruse redaktsioon sätestas §-s 1 apellatsioonikomisjoni staatuse, ent nimetatud paragrahv tunnistati kehtetuks põhjusel, et see kordas täpselt TÕAS §-s 38 sätestatud. Kuivõrd kõnealuse määruse näol on tegemist tööstusomandi apellatsioonikomisjoni kui organi põhimäärusega, võiks see siiski sisaldada sissejuhatavat sätet vastava organi

funktsiooni ja õigusliku staatuse kohta.¹ Erinevalt enne 15. aprilli 2019. a kehtinud §-st 1 ei korda kehtestatav säte ühtegi konkreetset seaduses sätestatud normi, vaid võtab apellatsioonikomisjoni olemuse kokku, arvestades nii TÕAS-is ja teistes tööstusomandi seadustes kui ka justiitsministri 28. jaanuari 2016. a määruses nr 5 „Patendiameti põhimäärus“ sätestatut.

Eelnõu § 1 p-ga 3 muudetakse põhimääruse 3. ja 4. peatüki pealkirju, asendades neis sõnad „Tööstusomandi apellatsioonikomisjoni“ sõnaga „Apellatsioonikomisjoni“. Arvestades, et põhimääruse §-s 1¹ võetakse tööstusomandi apellatsioonikomisjonile viitamiseks kasutusele lühend „apellatsioonikomisjon“ (vt eelnõu § 1 p 2), on korrektne kasutada vastavat lühendit läbivalt kogu põhimääruses.

Eelnõu § 1 p-ga 4 täiendatakse põhimäärust peatükkidega 3¹–3³. Lisatavad peatükid lähtuvad 20. veebruari 2019. a seadusega tehtud ja 2019. aasta 9. septembril jõustuvatest muudatustest apellatsioonikomisjoni ülesehituses ja konkreetset kaebust või avaldust lahendava koosseisu moodustamise alustes. Nendes täpsustatakse apellatsioonikomisjoni liikmete ülesandeid (3¹. peatükk). Ühtlasi nähakse vastavalt TÕAS § 40 lg-s 8 sätestatud volitusnormile ette nõuded apellatsioonikomisjoni koosseisu täiendava liikme määramise aluseks oleva isikute nimekirja koostamisele (3². peatükk) ja apellatsioonikomisjoni koosseisu täiendava liikme määramise alused (3³. peatükk).

Peatükis 3¹ täpsustatakse apellatsioonikomisjoni liikmete ülesandeid.

TÕAS § 40 lg 3 kohaselt on apellatsioonikomisjonil kaks alalist liiget, kelleks on apellatsioonikomisjoni esimees ja aseesimees. Sama paragrahvi lg 5 järgi nimetab apellatsioonikomisjoni alalised liikmed kuni viieks aastaks avaliku konkursi alusel ja selleks otstarbeks moodustatud komisjoni ettepanekul ametisse valdkonna eest vastutav minister, määrates nende seast apellatsioonikomisjoni esimehe ja aseesimehe. Lõppmenetluses menetleb apellatsioonikomisjon kaebust või avaldust ja teeb selle kohta otsuse kolmeliikmelises koosseisus (TÕAS § 55 lg 3 ja § 59 lg 1¹ p 1). Apellatsioonikomisjoni koosseisu kuulub alaliste liikmete (või liikme) kõrval üks või kaks täiendavat liiget, kes määratakse justiitsministri kinnitatud isikute nimekirjast (vt TÕAS § 40 lg 7, § 40² ja § 55 lg 1).

Põhimääruse §-des 28¹–28³ täpsustatakse apellatsioonikomisjoni alaliste liikmete, s.o esimehe ja aseesimehe, ning apellatsioonikomisjoni koosseisu täiendava liikme ülesandeid. Sätetes loetletud ülesanded lähtuvad TÕAS-is sätestatust, sh apellatsioonikomisjoni alaliste liikmete seadusest tulenevatest ülesannetest ja pädevustest ning esimehe ja aseesimehe omavahelisest suhtest. Ülesannete loetelu sõnastamisel on eeskujuna võetud arvesse mh riigihangete vaidlustuskomisjoni põhimääruse §-s 9 sätestatut.

Apellatsioonikomisjoni esimees:

- 1) juhib apellatsioonikomisjoni tegevust ja korraldab selle pädevusse kuuluvate ülesannete täitmist;
- 2) kontrollib apellatsioonikomisjoni tegevust korraldavate õigusaktide täpset ja otstarbekat täitmist;

¹ Selle funktsiooniga sätted sisalduvad ka teistes põhimäärustes, vt nt riigihalduse ministri 17. juuli 2017. a määruse nr 60 „Riigihangete vaidlustuskomisjoni põhimäärus“ (edaspidi *Riigihangete vaidlustuskomisjoni põhimäärus*) § 1, justiitsministri 28. jaanuari 2016. a määruse nr 5 „Patendiameti põhimäärus“ § 1.

- 3) määrab kaebust või avaldust läbi vaatava apellatsioonikomisjoni koosseisu eesistuja, tagades alaliste liikmete vahel ühetaolise töökoormuse (vt TÕAS § 48 lg 4 alates 2019. aasta 9. septembrist kehtivas redaktsioonis);
- 4) vaatab läbi kaebusi ja avaldusi tööstusomandi õiguskorralduse aluste seaduses sätestatud korras;
- 5) apellatsioonikomisjoni koosseisu eesistujana tagab kaebuse või avalduse lahendamise mõistliku aja jooksul, arvestades seaduses ettenähtud menetlustähtaegu;
- 6) esindab apellatsioonikomisjoni või annab välja volitusi selle esindamiseks;
- 7) annab oma tegevusest aru justiitsministrile (vt TÕAS § 40¹ lg 5 alates 2019. aasta 9. septembrist kehtivas redaktsioonis);
- 8) täidab muid talle õigusaktidega pandud ülesandeid.

Apellatsioonikomisjoni aseesimees:

- 1) vaatab läbi kaebusi ja avaldusi tööstusomandi õiguskorralduse aluste seaduses sätestatud korras;
- 2) apellatsioonikomisjoni koosseisu eesistujana tagab kaebuse või avalduse lahendamise mõistliku aja jooksul, arvestades seaduses ettenähtud menetlustähtaegu;
- 3) annab oma tegevusest aru apellatsioonikomisjoni esimehele (vt TÕAS § 40¹ lg 5 alates 2019. aasta 9. septembrist kehtivas redaktsioonis);
- 4) asendab apellatsioonikomisjoni esimeest tema äraolekul;
- 5) täidab muid talle õigusaktidega pandud ülesandeid.

Apellatsioonikomisjoni koosseisu täiendav liige:

- 1) vaatab läbi kaebust või avaldust, mida lahendavasse apellatsioonikomisjoni koosseisu ta on määratud, tööstusomandi õiguskorralduse aluste seaduses sätestatud korras;
- 2) annab oma tegevusest aru apellatsioonikomisjoni koosseisu eesistujale;
- 3) täidab muid talle õigusaktidega pandud ülesandeid.

Peatükis 3² kehtestatakse nõuded apellatsioonikomisjoni koosseisu täiendava liikme määramise aluseks oleva isikute nimekirja koostamisele.

Vastavalt TÕAS §-le 40² koosneb kaebust või avaldust lahendav apellatsioonikomisjoni koosseis ühest või kahest apellatsioonikomisjoni alalisest liikmest ning vastavalt kas kahest või ühest täiendavast liikmest. Täiendavad liikmed määrab apellatsioonikomisjoni koosseisu eesistuja lõppmenetlust alustades (vt TÕAS § 55 lg 1). TÕAS § 40 lg 7 esimene lause näeb ette, et apellatsioonikomisjoni koosseisu täiendav liige määratakse valdkonna eest vastutava ministri kinnitatud isikute nimekirjast, mis sisaldab loetelu tööstusomandi valdkonna asjatundjatest Patendiameti töötajate ja kolmandate isikute seast. Sama paragrahvi lg 8 kohaselt võib valdkonna eest vastutav minister kehtestada apellatsioonikomisjoni põhimäärusega mh nõuded lg-s 7 nimetatud isikute nimekirja koostamisele.

Põhimääruse §-s 28⁴ täpsustatakse apellatsioonikomisjoni täiendava liikme määramise aluseks oleva isikute nimekirja (edaspidi *täiendavate liikmete nimekiri*) koostamise põhimõtteid. Selleks, et tagada TÕAS § 40 lg 7 teises lauses sätestatud nõude täitmine, peab täiendavate liikmete nimekiri põhimääruse § 28⁴ lg 1 järgi sisaldama asjatundjaid kõikides tööstusomandi valdkondades, millega seotud kaebuste ja avalduste lahendamine on apellatsioonikomisjoni pädevuses. Seejuures peab täiendavate liikmete nimekiri iga sellise valdkonna kohta sisaldama nii Patendiameti ametnikke või töötajaid kui ka isikuid, kes ei ole Patendiameti ametnikud või töötajad (lg 2). Arvestades, et leiutiste (s.o patendi ja kasuliku mudeliga seonduvad vaidlused) puhul võivad vaidlused seonduda ka väga erinevate tehnikavaldkondadega, nähakse lg-s 3 ette,

et lisaks Patendiameti ametnikele ja töötajatele peab täiendavate liikmete nimekiri sisaldama vähemalt ühte isikut, kes ei ole Patendiameti ametnik või töötaja, iga järgmise tööstusvaldkonna kohta: 1) ehitus, mehaanika ja tehnoprotsessid; 2) füüsika ja elekter; 3) keemia, meditsiin ja toiduained. Tööstusharude liigitamisel on võetud aluseks Patendiameti patendiosakonna struktuur, milles leiutiste ekspertiis ja seda tegevad eksperdid on jaotatud nimetatud kolme tööstusvaldkonna vahel.

Põhimääruse §-s 28⁵ täpsustatakse täiendavate liikmete nimekirja kinnitamise ja muutmise menetlust. Lõikes 1 nähakse ette, et nimekirja kinnitab ja seda muudab justiitsminister käskkirjaga. Täiendavate liikmete nimekirja muudetakse lg 2 kohaselt justiitsministri enda algatusel või selleks õigustatud isiku põhjendatud ettepanekul. Nimekirja muutmise ettepaneku tegemiseks õigustatud isikud on lg 3 järgi Patendiameti peadirektor ja apellatsioonikomisjoni esimees. Nimekirja kinnitamiseks või hilisemaks muutmiseks on justiitsministril Vabariigi Valitsuse § 46 lg 6 alusel õigus moodustada ka komisjon, kelle ülesanne on teha ministrile vastav ettepanek.

Põhimääruse §-s 28⁶ täpsustatakse nõudeid täiendavate liikmete nimekirja kantavale isikule. Sätte esimese lõike kohaselt võib täiendavate liikmete nimekirja kanda isiku, kes 1) on tööstusomandi valdkonna asjatundja, 2) on omandanud vähemalt riiklikult tunnustatud magistrakraadi või sellega võrdsustatud kvalifikatsiooni, 3) oskab eesti keelt keeleseaduses sätestatud C1-tasemel või sellele vastaval tasemel, 4) on kõrgete kõlbeliste omadustega ning 5) apellatsioonikomisjoni koosseisu täiendava liikme ülesannete täitmiseks vajalike võimete ja isiksuseomadustega. Nimetatud nõuetest 2–4 kattuvad kohtute seaduse § 47 lg-s 1 kohtunikule esitatavate nõuetega. Erinevalt kohtute seaduse § 47 lg-st 1 ja apellatsioonikomisjoni alalistele liikmetele esitatavatest nõuetest ei ole isiku täiendavate liikmete nimekirja kandmise eelduseks see, et ta oleks omandanud magistrakraadi just õiguse õppesuunal, ega see, et tegemist oleks Eesti kodanikuga. Arvestades, et apellatsioonikomisjoni koosseisu täiendava liikme puhul on oluline eelkõige valdkonnaspetsiifiliste teadmiste olemasolu, ei ole viidatud nõuete kehtestamine põhjendatud, eriti kuna need nõuded võiksid sobivate ekspertide ringi liialt kitsendada. Põhimääruse § 28⁶ lg 2 kohaselt ei kanta täiendavate liikmete nimekirja isikut, kelle puhul esineb mõni kohtute seaduse § 47 lg-s 2 nimetatud asjaolu. Samasugune nõue kehtib ka apellatsioonikomisjoni alaliste liikmete puhul (vt TÕAS § 40¹ lg 1).

Põhimääruse §-s 28⁷ täpsustatakse tingimusi isiku täiendavate liikmete nimekirja kandmisele. Lõigetes 1 ja 3 kehtestatakse nõue, et isiku kandmiseks täiendavate liikmete nimekirja on Patendiameti ametniku või töötaja puhul vajalik Patendiameti peadirektori heakskiit ning muul juhul isiku enda nõusolek. Patendiameti ametnike ja töötajate puhul võimaldab see Patendiameti peadirektoril korraldada asutusesisest tööjaotust ning jaotada nende vahel koormust. Lõikes 2 täpsustatakse, et Patendiameti ametnik või töötaja võib sisalduda täiendavate liikmete nimekirjas ka ametikoha või töökoha nimetuse kaudu. Kui ühe nimetusega ametikoht või töökoht on mitmel isikul, loetakse, et nad on kõik nimekirja kantud. See lihtsustab praktikas täiendavate liikmete nimekirja koostamist ja välistab vajaduse seda muuta iga kord, kui muutub Patendiameti kaubamärgi- või patendiosakonna ekspertide isikkoosseis.

Peatükis 3³ kehtestatakse apellatsioonikomisjoni koosseisu täiendava liikme määramise alused.

TÕAS § 40 lg 7 teise lause kohaselt võib apellatsioonikomisjoni koosseisu täiendavaks liikmeks määrata selle tööstusomandi valdkonna asjatundja, millega konkreetne kaebus või avaldus seondub. Koosseisu täiendavaks liikmeks ei määrata isikut, kelle puhul esineb TÕAS § 58 lõikes 1 nimetatud taandamise alus. TÕAS § 40 lg 8 kohaselt võib valdkonna eest vastutav

minister kehtestada apellatsioonikomisjoni põhimäärusega mh apellatsioonikomisjoni koosseisu täiendava liikme määramise alused.

Põhimääruse § 28⁸ lg-s 1 nähakse kooskõlas TÕAS § 40 lg-s 7 sätestatuga ette, et apellatsioonikomisjoni koosseisu täiendavaks liikmeks määratakse täiendavate liikmete nimekirjast isik, kes on selle tööstusomandi valdkonna asjatundja, millega konkreetne kaebus või avaldus seondub, ja kelle puhul ei esine TÕAS § 58 lg-s 1 nimetatud taandamise alust. Lõikes 2 täpsustatakse, et leiutise õiguskaitsega seonduvat kaebust või avaldust lahendava apellatsioonikomisjoni koosseisu kuulumiseks peab lõikes 1 nimetatud isik olema ühtlasi vastava põhimääruse § 28⁴ lg-s 3 nimetatud tööstusvaldkonna asjatundja, millega konkreetne kaebus või avaldus seondub. Nimetatud nõue ei kohaldu juhul, kui kaebus seondub küll leiutisega (s.o patent või kasulik mudel), kuid mitte selle õiguskaitsega, vaid puudutab nt Patendiameti registritoimingut. Viimati nimetatud juhul ei ole kaebuse lahendamiseks vaja rakendada tööstusvaldkonna erialateadmisi.

Lõikes 3 sätestatakse üldine põhimõte, mille kohaselt võimaluse korral määratakse apellatsioonikomisjoni koosseisu täiendavaks liikmeks Patendiameti ametnik või töötaja. See võimaldab tõhusalt kasutada Patendiametis olemas olevaid teadmisi. Kaubamärgi puhul kompenseerib apellatsioonikomisjoni koosseisu täiendava liikmena tegutsemine osaliselt ka Patendiameti ekspertide koormuse vähenemist, mis kaasnes suhteliste õiguskaitset välistavate asjaolude ekspertiisi kaotamisega alates 2019. aasta 1. aprillist. Olukorrad, kus Patendiameti ametniku või töötaja määramine apellatsioonikomisjoni koosseisu täiendavaks liikmeks ei ole võimalik, võivad olla tingitud huvide konfliktist või Patendiametis (piisaval hulgal) sobivate ekspertide puudumisest.

Põhimääruse §-s 28⁹ täpsustatakse Patendiameti ametnikuks või töötajaks mitteoleva isiku apellatsioonikomisjoni koosseisu täiendavaks liikmeks määramisega seonduvat. Sätte lg-s 1 nähakse ette, et isik, kes ei ole Patendiameti ametnik või töötaja, määratakse konkreetset kaebust või avaldust lahendava apellatsioonikomisjoni koosseisu täiendavaks liikmeks tema nõusolekul. Lõige 2 sätestab, et Patendiamet sõlmib lg-s 1 nimetatud isikuga lepingu apellatsioonikomisjoni koosseisu täiendava liikme ülesannete täitmise kohta. Patendiameti poolt allkirjastab lepingu peadirektor või tema volitatud isik. Näiteks võib peadirektor volitada selleks apellatsioonikomisjoni esimeest. Muu hulgas tuleks lepingus sätestada isikule apellatsioonikomisjoni koosseisu täiendava liikme ülesannete täitmise eest makstav tasu ja selle väljamaksmise kord.

Eelnõu § 1 p-dega 5–9 muudetakse põhimääruse 4. peatükki, mis sätestab apellatsioonikomisjoni liikmete tasustamise korra.

Põhimääruse 4. peatüki pealkirjas asendatakse sõna „kord“ sõnaga „põhimõtted“. Tehtav muudatus vastab TÕAS § 40 lg 2 p 3 sõnastuses tehtud muudatusele. Senise täpse korra asemel nähakse põhimääruses edaspidi ette apellatsioonikomisjoni alaliste ja koosseisu täiendavate liikmete ning sekretäri tasustamise põhimõtted, samas kui tasu täpse suuruse määrab TÕAS § 40¹ lg 2 järgi kindlaks Patendiameti peadirektor, järgides põhimäärusega kehtestatud põhimõtteid.

Põhimääruse § 29 teksti muudetakse. Tekstis viidatakse apellatsioonikomisjoni esimehe ja aseesimehe kõrval „liikmete“ asemel „koosseisu täiendavatele liikmetele“, arvestamaks 2019. aasta 9. septembril jõustuvate muudatustega apellatsioonikomisjoni ülesehituses ja vaidlust lahendava koosseisu moodustamise alustes. Sätte tekstist jäetakse välja sõnad „komisjoni

eelarvest“, et võimaldada paindlikkust sättes loetletud isikute tasustamisel, eelkõige juhul, kui tegemist on Patendiameti ametnike või töötajatega, kes täidavad lisaks oma põhiülesannetele Patendiametis ka apellatsioonikomisjoni koosseisu täiendava liikme või komisjoni teenindava sekretäri ülesandeid.

Põhimääruse § 30 tunnistatakse kehtetuks. Kehtivas õiguses sätestab see norm apellatsioonikomisjoni liikmete ja sekretäri tasu määramise alused, nähes ette tasu liigid, täpsed määrad ja lisatasu maksmise alused. Selle asemel kehtestatakse eelnõuga põhimääruse §-d 30¹–30³, mis sätestavad vastavalt apellatsioonikomisjoni alaliste liikmete, koosseisu täiendavate liikmete ja sekretäri tasustamise põhimõtted.

Põhimääruse §-s 30¹ sätestatakse apellatsioonikomisjoni alaliste liikmete tasustamise põhimõtted. Paragrahvi lg 1 kohaselt makstakse apellatsioonikomisjoni alalistele liikmetele põhipalka ja kõnesolevas paragrahvis sätestatud juhul lisatasu, mille suuruse määrab kindlaks Patendiameti peadirektor. Eelnev on kooskõlas TÕAS § 40¹ lg-ga 2. Apellatsioonikomisjoni alaliste liikmete lisatasude kehtestamine põhimäärusega on põhjendatud, et tagada nii apellatsioonikomisjoni tegelik kui ka näiline sõltumatus. Viimati nimetatu oleks ohus, kui Patendiameti peadirektoril oleks vaba voli määrata apellatsioonikomisjoni alalistele liikmetele lisatasusid. Arvestades piiratud võimalusi lisatasude maksmiseks, peab apellatsioonikomisjoni alaliste liikmete põhipalk olema piisavalt motiveeriv.

Lõige 2 näeb ette, et apellatsioonikomisjoni alalise liikme põhipalk on vähemalt 75% maa- ja halduskohtu kohtuniku ametipalgast. Selle eesmärk on tagada apellatsioonikomisjoni alaliste liikmete sõltumatus ja kõrge kvalifikatsioon, samuti kompenseerida apellatsioonikomisjoni alalisele liikmele TÕAS § 40¹ lg-st 1 tulenevat keeldu töötada lisaks teenistusele apellatsioonikomisjonis mujal kui õppe- või teadustööl. Tulevikus võiks apellatsioonikomisjoni alalise liikme põhipalga suurus läheneda maa- ja halduskohtu kohtuniku ametipalgale, muutudes lõppastmes sellega võrdseks. Juba praegu on maa- ja halduskohtu kohtunikuga võrdne ametipalk kehtestatud nt riigihangete vaidlustuskomisjoni liikmele (vt riigihangete seaduse § 187 lg 7).

Lõige 3 reguleerib lisatasude maksmist. Apellatsioonikomisjoni esimehele makstakse esimehe ülesannete täitmise eest lisatasu vähemalt viis protsenti apellatsioonikomisjoni alalise liikme põhipalgast. Ajal, kui apellatsioonikomisjoni esimeest asendab aseesimees, makstakse nimetatud lisatasu aseesimehele. Lisatasu maksmine on põhjendatud tulenevalt apellatsioonikomisjoni esimehe suuremast koormusest seoses apellatsioonikomisjoni töö juhtimisega, apellatsioonikomisjoni esindamisega ja mitmete seadusest tulenevate ülesannete täitmisega.

Põhimääruse §-s 30² sätestatakse apellatsioonikomisjoni koosseisu täiendavate liikmete tasustamise põhimõtted. Seejuures eristatakse Patendiameti ametnikke ja töötajaid ning isikuid, kes ei ole Patendiameti ametnikud või töötajad.

Lõike 1 kohaselt makstakse isikule, kes ei ole Patendiameti ametnik või töötaja, apellatsioonikomisjoni koosseisu täiendava liikme ülesannete täitmise eest tasu iga kaebuse või avalduse kohta, mille lahendamises ta osaleb. Tasu suuruse määrab lg 2 kohaselt kindlaks Patendiameti peadirektor ning see on 10–20% apellatsioonikomisjoni alalise liikme põhipalgast vastavalt asja keerukusele. See võimaldab Patendiameti peadirektoril kehtestada nt astmestiku peamiste kaebuse ja avalduse liikide kohta, nähes ette igat liiki vaidluse kohta selle eeldatavale keerukusele vastava tasu. Siiski peaks säilima võimalus põhjendatud juhtudel nimetatud

eeldusest kõrvale kalduda, et arvestada konkreetse asja tegeliku keerukusega. Lõike 2 teine lause näeb ette võimaluse maksta lg-s 1 nimetatud isikule põhjendatud juhul ka lg 2 esimeses lauses sätestatust suuremat tasu. Tegemist peaks olema erandliku olukorraga, nt kui vaidlus on väga keeruline ja nõuab koosseisu täiendavalt liikmelt tavapärasest oluliselt mahukamat tööd. Eelkõige võib see tulla kõne alla leiutisi puudutavate vaidluste korral, mis oma tehnilise iseloomu tõttu eeldavad sageli juriidiliste teadmiste ja analüüsi kõrval väga mahukat tehnilist ekspertiisi, mille asjatundlikuks läbiviimiseks ongi koosseisu täiendava liikmena kaasatud vastava tööstusvaldkonna asjatundja. Patendiameti ametnikuks või töötajaks mitteoleva apellatsioonikomisjoni täiendava liikme tasu määratakse kindlaks põhimääruse § 28⁹ lg 2 järgi sõlmitavas lepingus.

Patendiameti ametniku või töötaja tasu apellatsioonikomisjoni koosseisu täiendava liikme ülesannete täitmise eest sisaldub lg 3 kohaselt tema põhipalgas või kokkulepitud töötasus. See lähtub eeldusest, et Patendiameti ametnikud ja töötajad täidavad apellatsioonikomisjoni koosseisu täiendava liikme ülesandeid eelduslikult oma tööajast ning see moodustab osa nende teenistus- või tööülesannetest. Seejuures kompenseerib apellatsioonikomisjoni töös osalemine kaubamärgiasjades, mis moodustavad enamiku apellatsioonikomisjoni lahendatavatest vaidlustest, osaliselt Patendiameti ekspertide töökoormuse vähenemist, mis kaasnes alates 2019. aasta 1. aprillist suhteliste õiguskaitset välistavate asjaolude ekspertiisi kaotamisega. Kui varem kontrollisid Patendiameti kaubamärgiosakonna eksperdid kaubamärgi suhteliste õiguskaitset välistavate asjaolude esinemist kaubamärgi registreerimise taotluse läbivaatamise käigus enne kaubamärgi registreerimise kohta otsuse tegemist, siis edaspidi panustavad nad suhteliste õiguskaitset välistavate asjaolude kontrollimisse kaubamärgi registreerimise otsuse peale esitatud vaidlustusavalduse lahendamise käigus apellatsioonikomisjoni koosseisu täiendava liikmena. Eelnõuga nähakse Patendiameti peadirektorile ette õigus määrata Patendiameti ametnikule või töötajale apellatsioonikomisjoni koosseisu täiendava liikme ülesannete täitmise eest lisatasu.

Põhimääruse §-s 30³ sätestatakse apellatsioonikomisjoni sekretäri tasustamise põhimõtted. Sätte kohaselt sisaldub Patendiameti ametniku või töötaja tasu apellatsioonikomisjoni sekretäri ülesannete täitmise eest tema põhipalgas või kokkulepitud töötasus. Kui Patendiameti ametnik või töötaja täidab apellatsioonikomisjoni sekretäri ülesandeid teiste teenistus- või tööülesannete kõrvalt, võib Patendiameti peadirektor määrata talle selle eest lisatasu. Mõistlik ongi määrata apellatsioonikomisjoni sekretär Patendiameti töötajate hulgast, kuivõrd sekretäri tööülesanded ei ole sedavõrd mahukad, et selleks peaks olema eraldi täiskoormusega töötaja. Kui aga mõnele Patendiameti töötajale pannakse lisaks tema tavapärasele tööülesannetele ka apellatsioonikomisjoni sekretäri ülesanded, peab Patendiameti peadirektoril olema võimalik määrata talle nende ülesannete täitmise eest lisatasu. Ka enne apellatsioonikomisjoni üleviimist Patendiameti juurde täitsid apellatsioonikomisjoni sekretäri ülesandeid kaks Justiitsministeeriumi töötajat (õiguspoliitika osakonna sekretär-asjaajaja ja referent), kes said nende ülesannete täitmise eest lisatasu. Sarnaselt on ka edaspidi võimalik jagada apellatsioonikomisjoni sekretäri ülesanded mitme Patendiameti töötaja vahel.

Põhimääruse § 31 tunnistatakse kehtetuks. Kehtivas õiguses reguleerib see säte tasu väljamaksmise korda, sh tähtaega. Tasu väljamaksmise korra täpne reguleerimine põhimäärusega ei ole põhjendatud. Apellatsioonikomisjoni alaliste liikmete puhul reguleerib palga maksmise aega ja viisi ATS § 62. Patendiameti ametnike ja töötajate tasu, kes tegutsevad apellatsioonikomisjoni koosseisu täiendava liikmena või täidavad apellatsioonikomisjoni sekretäri ülesandeid, apellatsioonikomisjonis töötamise eest sisaldub eelduslikult nende põhipalgas või kokkulepitud töötasus ja makstakse seega välja koos sellega. Kui Patendiameti

peadirektor määrab neile apellatsioonikomisjonis töötamise eest lisatasu, on tal ühtlasi õigus määrata kindlaks lisatasu maksmise aeg ja viis. Isiku, kes ei ole Patendiameti töötaja, tasu apellatsioonikomisjoni koosseisu täiendava liikme ülesannete täitmise eest makstakse välja vastavalt põhimääruse § 28⁹ lg-s 2 nimetatud lepingule.

§ 2. Kaubamärgimääruse muutmise

Eelnõu §-ga 2 muudetakse kaubamärgimääruse preambulit. Lisaks preambulis seni loetletud kaubamärgiseaduses (KaMS) sisalduvatele volitusnormidele täiendatakse preambulit viidetega KaMS § 31 lg-le 1¹, § 31¹ lg-le 2, § 62 lg-le 1⁴ ja § 71⁷ lg-le 2. Nimetatud volitusnormid lisati KaMS-i 29. märtsil 2019 ja 1. aprillil 2019 jõustunud muudatustega ning nendega nähti ette valdkonna eest vastutava ministri õigus täpsustada teatud küsimusi kaubamärgimäärusega. Vastavad rakendusnormid on kaubamärgimääruses kehtestatud. Kaubamärgimääruse preambul on aga jäänud seni täiendamata viitega nimetatud neljale volitusnormile. Kõnesoleva eelnõuga tehakse vajalik täpsustus.

§ 3. Tööstusdisainilahenduse määruse muutmise

Eelnõu §-ga 3 muudetakse tööstusdisainilahenduse määruse preambulit. Lisaks preambulis seni loetletud tööstusdisaini kaitse seaduses (TDKS) sisalduvatele volitusnormidele täiendatakse preambulit viidetega TDKS § 87³ lg-le 4 ja § 88 lg-le 2. Nimetatutest esimene volitusnorm lisati TDKS-i 18. aprillil 2008 jõustunud ja teine 29. märtsil 2019 jõustunud muudatustega ning need näevad ette valdkonna eest vastutava ministri õiguse täpsustada teatud küsimusi tööstusdisainilahenduse määrusega. Vastavad rakendusnormid on tööstusdisainilahenduse määruses kehtestatud. Tööstusdisainilahenduse määruse preambul on aga jäänud seni täiendamata viitega nimetatud kahele volitusnormile. Kõnesoleva eelnõuga tehakse vajalik täpsustus.

§ 4. Määruse jõustumine

Eelnõu §-s 4 sätestatakse kõnesoleva määruse jõustumisaeg. Määruse § 1 punktid 1 ja 4–9 jõustuvad 2019. aasta 9. septembril, sest need kehtestatakse TÕAS-is 2019. aasta 9. septembril jõustuvate muudatuste rakendamiseks. Muus osas jõustub määrus üldises korras.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu on kooskõlas Euroopa Liidu õigusega. Eelnõuga rakendatakse seadus, millega viidi Eesti õigus vastavusse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. detsembri 2015. a direktiiviga (EL) 2015/2436 kaubamärke käsitlevate liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise kohta (uuesti sõnastatud).

4. Määruse mõjud

Määrus aitab saavutada mõjusid, mis kaasnevad nende TÕAS muudatustega, mida määrusega rakendatakse. Muudatustega kaasneb majanduslik mõju ning mõju riigiasutuste korraldusele. Kaasnevast mõjust on puudutatud järgmised sihtrühmad:

- Patendiamet, eelkõige kaubamärgiosakond (6.05.2019 seisuga 17 ametikohta, millest 3 täitmata), patendiosakond (6.05.2019 seisuga 15 ametikohta, millest 1 täitmata) ja

apellatsioonikomisjon, potentsiaalselt ka registriosakond (6.05.2019 seisuga 12 ametikohta, millest 1 täitmata)

- isikud, kes esitavad Patendiameti otsuste või toimingute peale kaebusi, kaubamärgi vaidlustusavaldusi või muid avaldusi, mille lahendamine on apellatsioonikomisjoni pädevuses

Kaudselt ka:

- kohtud, täpsemalt Harju Maakohus, Tallinna Ringkonnakohus ja Riigikohus, kelle pädevuses on seaduse järgi lahendada intellektuaalomandi vaidlusi
- ettevõtjad ja majanduskeskkond tervikuna

Muudatus 1: muudetakse apellatsioonikomisjoni moodustamise aluseid

Hetkel on apellatsioonikomisjon vähemalt kaheksaliikmeline. Liikmetel peab olema akadeemiline kõrgharidus, sh pooltel liikmetest juriidiline, ja nad peavad olema tööstusomandi valdkonna asjatundjad. Apellatsioonikomisjon lahendab kaebusi ja avaldusi kolmeliikmelises koosseisus.

TÕAS-is tehtud ja kõnesoleva määrusega rakendatava muudatuse tulemusel muudetakse apellatsioonikomisjoni ülesehitust ja kaebust või avaldust lahendava koosseisu moodustamise aluseid. Senine 8-liikmeline komisjon asendatakse kahe alalise liikmega. Iga vaidlust lahendab apellatsioonikomisjon kolmeliikmelises koosseisus, kuhu kuulub ka täiendavaid, mittealalisi liikmeid. Nende muudatustega tagatakse komisjoni liikmete sõltumatus, kõrge kvalifikatsioon ning konkreetse vaidluse lahendamiseks vajalike pädevuste olemasolu. See peaks kaasa tooma vaidluste tõhusama lahendamise ning otsuste hea kvaliteedi. Uudne konfiguratsioon peaks võimaldama ka komisjoni toimetulekut laiendatud pädevustega, mis kaasnesid 20. veebruaril 2019 vastu võetud ja 19. märtsil 2019 avaldatud kaubamärgiseaduse, tööstusomandi õiguskorralduse aluste seaduse ja teiste seaduste muutmise seadusega osas, mis jõustus 2019. aasta 1. aprillil.

Muudatus 2: kehtestatakse nõuded apellatsioonikomisjoni täiendatavate liikmete nimekirja koostamisele ja koosseisu täiendava liikme määramise alused

Vastavalt TÕAS §-le 40² koosneb kaebust või avaldust lahendav apellatsioonikomisjoni koosseis ühest või kahest apellatsioonikomisjoni alalisest liikmest ning vastavalt kas kahest või ühest täiendavast liikmest. Täiendavad liikmed määrab apellatsioonikomisjoni koosseisu eesistuja lõppmenetlust alustades (vt TÕAS § 55 lg 1). TÕAS § 40 lg 7 näeb ette, et apellatsioonikomisjoni koosseisu täiendav liige määratakse valdkonna eest vastutava ministri kinnitatud isikute nimekirjast, mis sisaldab loetelu tööstusomandi valdkonna asjatundjatest Patendiameti töötajate ja kolmandate isikute seast. Apellatsioonikomisjoni koosseisu täiendavaks liikmeks määratakse selle tööstusomandi valdkonna asjatundja, millega konkreetne kaebus või avaldus seondub. Sama paragrahvi lg 8 kohaselt võib valdkonna eest vastutav minister kehtestada apellatsioonikomisjoni põhimäärusega nõuded lg-s 7 nimetatud isikute nimekirja koostamisele ja apellatsioonikomisjoni koosseisu täiendava liikme määramise alused.

Põhimääruses nähakse vastavalt TÕAS § 40 lg-s 8 sätestatud volitusnormile ette nõuded apellatsioonikomisjoni koosseisu täiendava liikme määramise aluseks oleva isikute nimekirja koostamisele (3². peatükk) ja apellatsioonikomisjoni koosseisu täiendava liikme määramise alused (3³. peatükk). Kehtestatavate nõuetega tagatakse apellatsioonikomisjoni koosseisu

täiendava liikme ülesandeid täitvate isikute kõrge kvalifikatsioon ja konkreetse kaebuse või avalduse lahendamiseks vajalike valdkonnateadmiste olemasolu. Samuti tagatakse muudatustega see, et täiendavate liikmete nimekiri sisaldab asjatundjaid kõikides tööstusomandi valdkondades, sh leiutiste puhul kõikides peamistes tööstusvaldkondades, millega seonduvate kaebuste ja avalduste lahendamine on apellatsioonikomisjoni pädevuses. Kehtestatavad nõuded aitavad maksimaalselt ära kasutada Patendiameti ametnike ja töötajate pädevusi ja olemasolevat potentsiaali, nähes ette, et iga tööstusomandi valdkonna kohta peab täiendavate liikmete nimekiri sisaldama ka Patendiameti ametnikke või töötajaid ning võimalusel tuleb neid eelistada apellatsioonikomisjoni koosseisu täiendava liikme määramisel.

Muudatus 3: kehtestatakse uued apellatsioonikomisjoni alaliste liikmete ja koosseisu täiendavate liikmete tasustamise põhimõtted

TÕAS § 40 lg 2 p 3 kohaselt kehtestab valdkonna eest vastutav minister apellatsioonikomisjoni põhimäärusega mh apellatsioonikomisjoni liikmete tasustamise põhimõtted. TÕAS § 40¹ lg 2 järgi määrab apellatsioonikomisjoni alaliste liikmete palga ja lisatasud ning apellatsioonikomisjoni koosseisu täiendava liikme tasu kindlaks Patendiameti peadirektor, järgides TÕAS § 40 lg 2 alusel kehtestatud põhimõtteid. Praegu on apellatsioonikomisjoni põhimääruse 4. peatükis sätestatud apellatsioonikomisjoni liikmete tasustamise kord, mis lähtub vähemalt kaheksa liikme olemasolust, kes töötavad apellatsioonikomisjonis põhitegevuse kõrvalt.

Põhimääruse 4. peatükis sätestatakse apellatsioonikomisjoni alaliste liikmete ja koosseisu täiendavate liikmete tasustamise uued põhimõtted. Alaliste liikmete puhul nähakse ette senisest oluliselt kõrgem tasu, mille suurus on vähemalt 75% maa- ja halduskohtu kohtuniku ametipalgast. Sellega tagatakse komisjoni liikmete sõltumatus ja kõrge kvalifikatsioon, samuti kompenseeritakse alaliste liikmete suhtes kehtivat keeldu töötada lisaks apellatsioonikomisjonile mujal kui õppe- või teadustööl. Ühtlasi sätestatakse isikule, kes ei ole Patendiameti ametnik või töötaja, apellatsioonikomisjoni koosseisu täiendava liikme ülesannete täitmise eest makstava tasu vahemik, nähes ette võimaluse maksta talle põhjendatud juhul ka suuremat tasu. Põhimääruses kehtestatakse apellatsioonikomisjoni liikmete tasustamise põhimõtted peaksid kaasa tooma vaidluste tõhusama lahendamise ning otsuste hea kvaliteedi.

Sihtrühmad: Patendiamet

Kaasnev mõju: **majanduslik mõju**, mõju töökorraldusele.

Muudatuse tulemusel muutub Patendiameti juures tegutseva apellatsioonikomisjoni koosseis – lisandub kaks uut ametikohta.

Suureneb nende Patendiameti ametnike ja töötajate töökoormus, kes osalevad apellatsioonikomisjoni töös koosseisu täiendava liikmena. Eelkõige puudutab see Patendiameti kaubamärgiosakonna siseriiklike ja rahvusvaheliste kaubamärkide ekspertiisi eksperte (6.05.2019 seisuga kokku 12 pea- ja vanemeksperdi ametikohta, millest 2 on täitmata), kuivõrd suurem osa apellatsioonikomisjonile esitatavaid kaebusi ja avaldusi seonduvad kaubamärgiga (nt aastatel 2017 ja 2018 tehtud otsustest seonduvad kõik peale ühe kaubamärgiga). Väiksemal määral võib töökoormuse suurenemine puudutada ka kaubamärgiosakonna disainivaldkonna eksperte, patendiosakonna eksperte ning potentsiaalselt ka registriosakonna ametnikke ja töötajaid, keda võidakse kaasata registritoimingutega seotud kaebuste lahendamisesse.

Apellatsioonikomisjon tegi 2017. aastal 51 otsust ja 2018. aastal 48 otsust, millest vastavalt 7 ja 4 tehti kaebuste kohta ning ülejäänud avalduste kohta. Arvestades apellatsioonikomisjoni pädevuse laiendamist alates 1. aprillist 2019 ka kaubamärgiomaniku ainuõiguse tühistamiseks ja lõppenuks tunnistamiseks avalduste ning teiste tööstusomandi esemete tühistamiseks avalduste läbivaatamisele, võib apellatsioonikomisjoni töömaht vähesel määral tõusta, ulatudes eelduslikult kuni 70 kaebuse ja avalduseni aastas (nt 2017. aastal esitati apellatsioonikomisjonile 58 kaebust ja avaldust). Eeldades, et neist enamik seonduvad kaubamärgiga ja u 90% on avaldused, mille läbivaatamisel kuulub apellatsioonikomisjoni koosseisu kaks täiendavat liiget, tähendab see seda, et keskmiselt tuleb igal kaubamärgiosakonna eksperdil osaleda apellatsioonikomisjoni töös koosseisu täiendava liikmena aastas 11–13 korral (sõltuvalt täidetud ametikohtade arvust). Patendiameti ekspertide koormus on väiksem vastavalt sellele, kui sageli määratakse apellatsioonikomisjoni koosseisu täiendav liige väljastpoolt Patendiametit. Ühtlasi on võimalik, et aastane kaebuste ja avalduste maht jääb alla 70. Seejuures kompenseerib apellatsioonikomisjoni töös osalemine osaliselt Patendiameti kaubamärgiosakonna ekspertide töökoormuse vähenemist, mis kaasnes alates 2019. aasta 1. aprillist suhteliste õiguskaitset välistavate asjaolude ekspertiisi kaotamisega. Kui varem kontrollisid kaubamärgiosakonna eksperdid kaubamärgi suhteliste õiguskaitset välistavate asjaolude esinemist kaubamärgi registreerimise taotluse läbivaatamise käigus enne kaubamärgi registreerimise kohta otsuse tegemist, siis edaspidi panustavad nad suhteliste õiguskaitset välistavate asjaolude kontrollimisse kaubamärgi registreerimise otsuse peale esitatud vaidlustusavalduse lahendamise käigus apellatsioonikomisjoni koosseisu täiendava liikmena. Juhuks, kui apellatsioonikomisjoni töös osalemisega peaks siiski kaasnema Patendiameti eksperdi töökoormuse oluline suurenemine, sh suuremaks, kui oli enne 2019. aasta 1. aprilli, nähakse Patendiameti peadirektorile ette õigus määrata talle apellatsioonikomisjoni koosseisu täiendava liikme ülesannete täitmise eest lisatasu.

Suureneb apellatsioonikomisjoni liikmete tasustamiseks vajalike eelarvevahendite hulk, sh põhjendatud juhul lisatasu maksmiseks Patendiameti ametnikele ja töötajatele, kes täidavad apellatsioonikomisjoni koosseisu täiendava liikme või sekretäri ülesandeid (vt täpsemalt seletuskirja ptk 5).

Sihtrühmad: isikud, kes pöörduvad apellatsioonikomisjoni poole

Kaasnev mõju: **majanduslik mõju**, mõju halduskoormusele.

Muudatustega kiirendatakse ja tõhustatakse apellatsioonikomisjoni tööd, mis tähendab kaebuste ja avalduste esitajatele lühemat ooteaega ning seega kaudselt ka väiksemat halduskoormust. Otsuste parem kvaliteet vähendab vajadust pöörduda apellatsioonikomisjoni otsuse vaidlustamiseks kohtusse ja toob seega kaasa lühema menetlusaja. Kiirem menetlus võimaldab vältida asjatuid viivitusi ettevõtete majandustegevuses ning parandab kaudselt ka ettevõtluskeskkonda tervikuna.

Kaudsed sihtrühmad: kohtud, ettevõtjad ja majanduskeskkond

Kaasnev mõju: **majanduslik mõju**, mõju halduskoormusele

Muudatused (üksikult ja tervikuna) vähendavad ettevõtjate halduskoormust. Seoses apellatsioonikomisjoni lahendite kvaliteedi tõusuga võib väheneda kohtusse jõudvate vaidluste hulk.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad kulud ja tulud

Määruse rakendamisega kaasneb apellatsioonikomisjoni kulude suurenemine, millega kaasneb vajadus eraldada riigieelarvest Patendiametile selleks senisest rohkem vahendeid, sh 2019. aastaks.

Määrusega kehtestatakse apellatsioonikomisjoni liikmete ja sekretäri tasustamise põhimõtted. Apellatsioonikomisjoni alaliste liikmete põhipalk, apellatsioonikomisjoni esimehe lisatasu esimehe ülesannete täitmise eest ja isiku, kes ei ole Patendiameti ametnik või töötaja, tasu apellatsioonikomisjoni koosseisu täiendava liikme ülesannete täitmise eest seotakse maa- ja halduskohtu kohtuniku ametipalgaga järgmiselt:

- apellatsioonikomisjoni alalise liikme põhipalk on vähemalt 75% maa- ja halduskohtu kohtuniku ametipalgast;
- apellatsioonikomisjoni esimehe lisatasu esimehe ülesannete täitmise eest on vähemalt 5% apellatsioonikomisjoni alalise liikme põhipalgast;
- isiku, kes ei ole Patendiameti ametnik või töötaja, tasu apellatsioonikomisjoni koosseisu täiendava liikme ülesannete täitmise eest on 10–20% apellatsioonikomisjoni alalise liikme põhipalgast iga kaebuse või avalduse kohta vastavalt asja keerukusele. Põhjustatud juhul võib maksta talle sellest suuremat tasu.

Patendiameti ametniku või töötaja tasu apellatsioonikomisjoni koosseisu täiendava liikme või apellatsioonikomisjoni sekretäri ülesannete täitmise eest sisaldub tema põhipalgas või kokkulepitud töötasus, ent Patendiameti peadirektor võib määrata talle lisatasu apellatsioonikomisjonis töötamise eest.

Eelnevat arvestades on Patendiameti arvestuslikud vältimatud kulud apellatsioonikomisjoni liikmete palgafondile järgmised:

Apellatsioonikomisjoni alalised liikmed. Seisuga 9. september 2019 on maa- ja halduskohtu kohtuniku ametipalk pärast indekseerimist 3663,92 eurot ($5200 \text{ eurot} \times 1,084 \times 0,65$)². Sellest 75% on 2747,94 eurot. Kui maksta esimehele 5% lisatasu esimehe ülesannete täitmise eest, on tema kuutasu u 2885,34 eurot (2747,94 eurot + 137,4 eurot). Sel juhul oleks alaliste liikmete (esimees ja aseesimees) palgafond ühes kuus kokku u 7537,33 eurot ($1,338 \times (2747,94 \text{ eurot} + 2885,34 \text{ eurot})$) ja aastas u 90 447,97 eurot.

Apellatsioonikomisjoni koosseisu täiendavad liikmed. Kui Patendiameti väline apellatsioonikomisjoni koosseisu täiendav liige saab keskmiselt tasu 15% alalise liikme põhipalgast, siis on vastav brutosumma u 412,19 eurot ühe inimese ja asja kohta. Koos töötajumaksudega on see u 551,51 eurot.

Arvestusega, et:

- apellatsioonikomisjon lahendab aastas eelduslikult u 70 kaebust ja avaldust;
- vastavalt asja liigile kuulub seda läbivaatavasse koosseisu kas üks või kaks täiendavat liiget;
- võimalusel määratakse koosseisu täiendavaks liikmeks Patendiameti ametnik või töötaja,

² Kõrgemate riigiteenijate ametipalkade seaduse § 2 lg 1 järgi on kõrgemate riigiteenijate kõrgeim palgamäär 5200 eurot. See indekseeritakse § 2¹ lg 1 järgi indeksiga, mille väärtus alates 1. aprillist 2019 on 1,084. Sama seaduse § 3 lg 16 järgi on maa- ja halduskohtu kohtuniku ametipalga koefitsient 0,65.

kaasatakse aastas apellatsioonikomisjoni koosseisu täiendava liikmena eelduslikult kuni 20 korral isik, kes ei ole Patendiameti töötaja. Sel juhul on nende isikute arvestuslik aastane palgafond u 11 030,2 eurot (551,51 eurot × 20).

Vältimatu stsenaarium: Eelnevast tulenevalt vajab Patendiamet apellatsioonikomisjoni kulude katmiseks aastas vältimatult minimaalselt u 101 478,17 eurot (90 447,97 eurot + 11 030,2 eurot).

Tegelik vajaminev summa on siiski suurem, kuna:

- apellatsioonikomisjoni sekretäri töömahtu arvestades on mõistlik maksta neid ülesandeid täitvale Patendiameti töötajale lisatasu. Kui vastav isik saab lisatasu u 800 eurot kuus, on tema aastane täiendav palgafond u 12 844,8 eurot (800 eurot × 1,338 × 12 kuud);
- apellatsioonikomisjoni kuludesse tuleks arvestada ka töökoha maksumus 1000 eurot aastas ühe püsiva ametniku või töötaja kohta. Arvestades apellatsioonikomisjoni alalisi liikmeid ja sekretäri, on vastav kulu seega 3000 eurot aastas (3 in × 1000 eurot);
- Patendiameti peadirektor vajab eelarvevahendeid, millest põhjendatud juhtudel maksta lisatasu Patendiameti ametnikele ja töötajatele, kes täidavad apellatsioonikomisjoni koosseisu täiendava liikme ülesandeid. Selle jaoks mõistlik eelarve on umbes sama suur Patendiameti väliste täiendavate liikmete tasude maksmise eelarvega, s.o u 11 030,2 eurot aastas.

Mõistlik stsenaarium: Eeltoodud täiendavaid kulusid arvestades vajab Patendiamet apellatsioonikomisjoni kulude katmiseks aastas u 128 353,17 eurot (90 447,97 eurot + 11 030,2 eurot + 12 844,8 eurot + 3000 eurot + 11 030,2 eurot).

Apellatsioonikomisjoni senine aastane eelarve, sh 2019. aastal, on 87 758 eurot, kusjuures see summa on püsinud aastaid muutumatuna. See tähendab järgmist.

- Eespool kirjeldatud nn vältimatu stsenaariumi kohaselt vajab Patendiamet apellatsioonikomisjoni kulude katmiseks aastas lisaraha senisest vähemalt 13 720,17 eurot (101 478,17 eurot – 87 758 eurot) rohkem, kusjuures 2019. aasta 9. septembrist kuni aasta lõpuni (s.o u 3,7 kuud) tekkivate lisakulude katmiseks on vaja lisaraha 4230,38 eurot (13 720,17 eurot ÷ 12 kuud × 3,7 kuud).
- Eespool kirjeldatud nn mõistliku stsenaariumi kohaselt vajab Patendiamet apellatsioonikomisjoni kulude katmiseks aastas lisaraha senisest vähemalt 40 595,17 eurot (128 353,17 eurot – 87 758 eurot) rohkem, kusjuures 2019. aasta 9. septembrist kuni aasta lõpuni tekkivate lisakulude katmiseks on vaja lisaraha 12 516,84 eurot (40 595,17 eurot ÷ 12 kuud × 3,7 kuud).

Seejuures on eelkirjeldatud kulude puhul arvestatud minimaalselt võimalikuga. Tulevikus võiks olla eesmärk võrdsustada apellatsioonikomisjoni alaliste liikmete põhipalk maa- ja halduskohtu kohtuniku ametipalgaga (sarnaselt nt riigihangete vaidlustuskomisjoni liikme tasuga, vt riigihangete seaduse § 187 lg 7). Võrdeliselt võiks tõusta ka apellatsioonikomisjoni koosseisu täiendavate liikmete tasu.

Oluline on märkida, et määrusega seotakse apellatsioonikomisjoni alalise liikme põhipalk, apellatsioonikomisjoni esimehe lisatasu esimehe ülesannete täitmise eest ja Patendiameti töötajaks mitteoleva apellatsioonikomisjoni koosseisu täiendava liikme tasu kõrgemate

riigiteenijate ametipalkade seaduse (KRAPS) § 2 lg-s 1 kehtestatud kõrgemate riigiteenijate kõrgeima palgamääraga, mis KRAPS § 2¹ lg 1 kohaselt indekseeritakse iga kalendriaasta 1. aprilliks kõrgeima palgamäära indeksiga. Alates 2019. aasta 1. aprillist on nimetatud indeksi väärtus 1,084. Kui indeksi väärtus järgnevatel aastatel tõuseb, kaasneb sellega ka eelnimetatud tasude tõus, mistõttu Patendiametile apellatsioonikomisjoni kulude katmiseks eraldatavate vahendite vajalik suurus tuleb igal aastal üle hinnata.

Justiitsministeerium on esitanud riigieelarve lisataotluse, milles on taotletud riigieelarvest täiendavate vahendite eraldamist apellatsioonikomisjoni kulude katmiseks kuni aastani 2022, sealhulgas 2019. aasta jaoks. Taotlus on esitatud ülaltoodust suuremate summade eraldamiseks, kuivõrd selle koostamisel võeti aluseks eelistatud lahendus, mille kohaselt apellatsioonikomisjoni alaliste liikmete põhipalk on võrdne maa- ja halduskohtu kohtuniku ametipalgaga.

6. Määruse jõustumine

Määruse § 1 punktid 1 ja 4–9 jõustuvad 2019. aasta 9. septembril, sest need kehtestatakse TÕAS-is 2019. aasta 9. septembril jõustuvate muudatuste rakendamiseks. Muus osas jõustub määrus üldises korras.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu saadetakse kooskõlastamiseks Rahandusministeeriumile ning esitatakse arvamuse avaldamiseks Patendiametile, Patendivolnike Kojale, Eesti Advokatuuri intellektuaalse omandi ja IT-õiguse komisjonile ning Eesti Kaubandus-Tööstuskojale.